

Asia: VN/17651/2021

Lainsäädännön jälkiarvioinnin kehittäminen valtioneuvostossa

1. Jälkiarvioitavat lainsäädäntöhankkeet

Tulisiko kaikista lainsäädäntöhankkeista tehdä jälkiarviointi? Perustele.

ei [Sinänsä kaiken lainsäädännön toimivuutta on tarpeen seurata systemaattisesti. Erillinen jälkiarviointi tulisi kuitenkin ensisijaisesti kohdistaa tapauskohtaisesti taloudellisilta tai yhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan merkittävimpiin hankkeisiin ja sääntelykokonaisuuksiin.]

Jos jälkiarviointi toteutettaisiin vain osasta lainsäädäntöhankkeita, millaisin kriteerein jälkiarvioitavat lainsäädäntöhankkeet tulisi valita?

Erillinen jälkiarviointi tulisi kuitenkin ensisijaisesti kohdistaa tapauskohtaisesti taloudellisilta tai yhteiskunnallisilta vaikutuksiltaan merkittävimpiin hankkeisiin ja sääntelykokonaisuuksiin. Nämä tulisi identifioida jo lainsäädännön valmisteluvaiheessa. Varsinaisen jälkiarvioinnin lisäksi erityisesti EU-sääntelyn kansalliseen täytäntöönpanoon olisi tarpeen sisältyä jälkiseurantaa, jonka puitteissa voitaisiin ”takuukorjata” sellaisia EU-lainsäädännön kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuja puutteita tai keskeisten verrokkimaiden sääntelystä poikkeavia ratkaisuja, jotka vaikeuttavat rajat ylittävää toimintaa tai heikentävät suomalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä. Jälkiseurannan kautta olisi mahdollista myös tunnistaa seikkoja, joihin EU-sääntelyn uudelleenarvioinnissa olisi syytä vaikuttaa.

Tulisiko lainsäädännön jälkiarviointia tehdä säädöksittäin vai laajempina kokonaisuuksia? Perustele.

muulla tavoin, miten? [Jälkiarviointia tulisi tilanteen ja tarpeen mukaan tehdä joko säädöksittäin tai laajempina kokonaisuuksina.]

Pitäisikö jälkiarvioinnin tekemistä suunnitella jo lain laadintavaiheessa? Miten?

Kyllä. Lähtökohtaisesti jälkiarvioinnin tarve tulisi identifioida jo lain valmisteluvaiheessa, jolloin myös arviointiin tarvittavan datan keruuta on helpompi suunnitella ja toteuttaa. Samalla olisi mahdollista määritellä myös jälkiarvioinnissa sovellettavaa kriteeristöä. Jälkiarvioinnissa olisi kuitenkin tärkeää säilyttää joustavuutta, jotta arvioinnin kohteeksi voidaan tarvittaessa ottaa myös muita kuin etukäteen identifioituja säädöksiä tai sääntelykokonaisuuksia.

2. Jälkiarviointien resursointi ja toteutus

Miten jälkiarviointit tulisi rahoittaa ja resursoida?

Lainsäädännön toimivuuden seurannalle tulisi olla kaikissa ministeriössä riittävät resurssit. Varsinaiseen jälkiarviointiin on tarpeen varata myös rahoitusta ulkopuolisten tutkimusten toteuttamiseen.

Miten jälkiarviointeja tulisi toteuttaa?

Jälkiarviointeja tulisi voida tarpeen mukaan toteuttaa joko ministeriöiden virkatyönä, ulkopuolisina tutkimuksina tai näiden yhdistelmänä. Jälkiarviointien toteuttamisajankohta tulisi lähtökohtaisesti linjata jo lainsäädännön valmistelun yhteydessä.

Miten varmistetaan jälkiarviointien laatu?

Jälkiarviointien laatua voidaan varmistaa suunnitelmallisuuden kehittämisellä ja ohjeistuksen parantamisella sekä sidos- ja kohderyhmien kuulemisella. Myös lainsäädännön arviointineuvostolla tulisi olla rooli jälkiarviointien laadunvarmistuksessa. Ainakin merkittävimpiin sääntelyhankkeisiin liittyvät jälkiarviointit tulisi myös viedä eduskunnan valiokuntien käsiteltäväksi.

Miten voitaisiin lisätä yhteistyötä tutkijoiden ja tutkimuslaitosten kanssa lainsäädännön jälkiarvioinnissa?

Jälkiarviointien suunnitelmallisuuden kehittäminen sekä sidosryhmäkuulemisten sisällyttäminen osaksi jälkiarviointia tukisivat myös yhteistyön kehittämistä ministeriöiden ja tutkijoiden ja tutkimuslaitosten välillä.

3. Jälkiarviointien koordinointi

Tulisiko jälkiarviointien tekemistä koordinoida valtioneuvostossa? Perustelee.

kyllä [Valtioneuvostotason koordinointi tukisi jälkiarvioiden laatua ja vertailtavuutta.]

Miten mahdollinen koordinointi tulisi toteuttaa? Perustelee.

muu menettely, mikä? [Vastuu jälkiarviointien koordinoinnista tulisi olla selkeästi jollain taholla, esimerkiksi joko valtioneuvoston kanslialla tai oikeusministeriöllä. Ministeriöiden välisen yhteistyön lisäksi koordinoivan tahon tulisi vastata yhteistyöstä lainsäädännön arviointineuvoston kanssa.]

Millaisia tehtäviä koordinaatioon tulisi sisällyttää?

Jälkiarviointien aikatauluttaminen, ohjeistus ja seuranta sekä jälkiarviointien ja arviointikriteeristöjen kehittäminen.

4. Jälkiarviointien hyödyntäminen ja avoimuus

Miten varmistetaan jälkiarviointien hyödyntäminen?

Jälkiarviointit tulisi kytkeä selkeästi osaksi lainvalmistelu- ja vaikutustenarvioprosesseja. Ainakin merkittävimpiin sääntelyhankkeisiin liittyvät jälkiarviointit tulisi myös viedä eduskunnan valiokuntien käsiteltäväksi.

Miten varmistetaan jälkiarviointien avoimuus ja läpinäkyvyys?

Jälkiarviointeihin tulisi aina liittyä sidosryhmien kuuleminen. Jälkiarviointeja koskevien tietojen tulisi myös olla saatavilla vastaavalla tavalla kuin lainsäädäntöhankkeita koskevien tietojen.

Tarvitaanko erityinen internet-sivusto, jossa informoidaan jälkiarvioinneista? Perustelee.

kyllä [Jälkiarviointien kokoaminen yhdelle sivustolle olisi omiaan lisäämään jälkiarviointien avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.]

Mitä tällaisen sivuston tulisi sisältää?

muuta, mitä?

Onko joitain muuta mitä jälkiarviointien kehittämisessä tulisi huomioida?

Sivuston tulisi sisältää kaikki edellä mainitut (suunnitellut jälkiarviointit, tehdyt jälkiarviointit, lainsäädäntöhankkeiden vaikutusarviointit).

Kajala Ville
Keskuskauppakamari